

Pojęcie odległości punktu od prostej

- Wprowadzenie
- Przeczytaj
- Aplet
- Sprawdź się
- Dla nauczyciela

Pojęcie odległości punktu od prostej

Źródło: Ondřej Košťál, dostępny w internecie: www.unsplash.com.

Omówiliśmy już szczegółowo pojęcie odległości dwóch punktów. Będzie to dla nas podstawą do zdefiniowania odległości punktu od prostej na płaszczyźnie euklidesowej oraz w prostokątnym układzie współrzędnych.

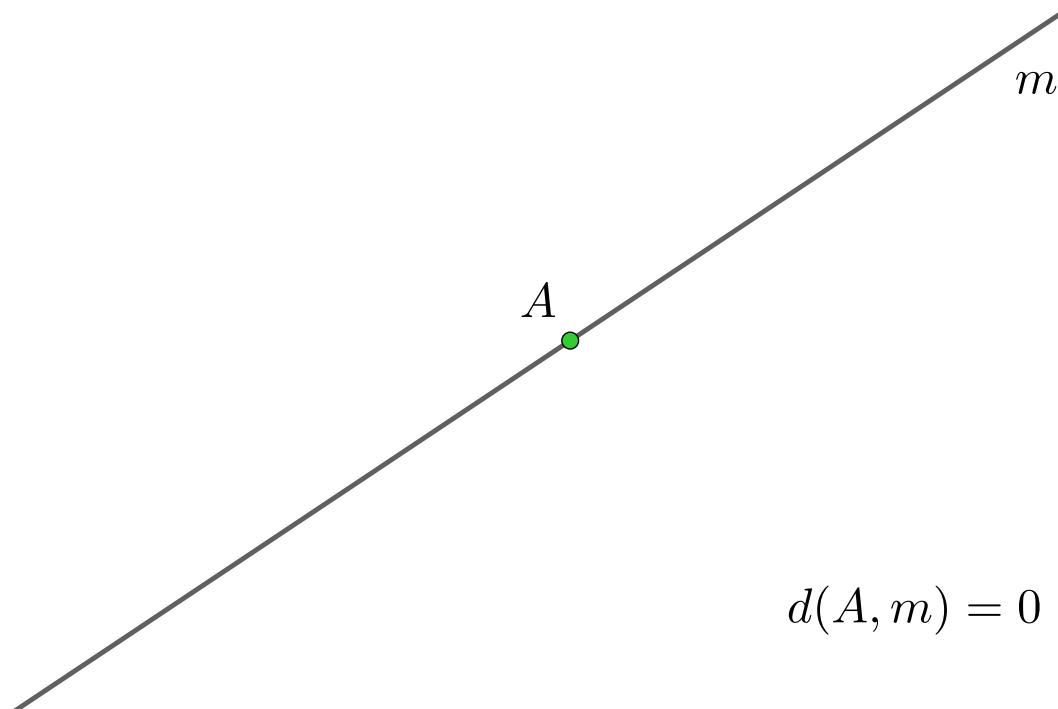
Twoje cele

- Wyznaczysz odległość punktu od prostej na płaszczyźnie euklidesowej.
- Wyznaczysz odległość punktu od prostej w prostokątnym układzie współrzędnych.
- Zastosujesz poznane kryteria do rozwiązywania zadań dotyczących geometrii analitycznej.

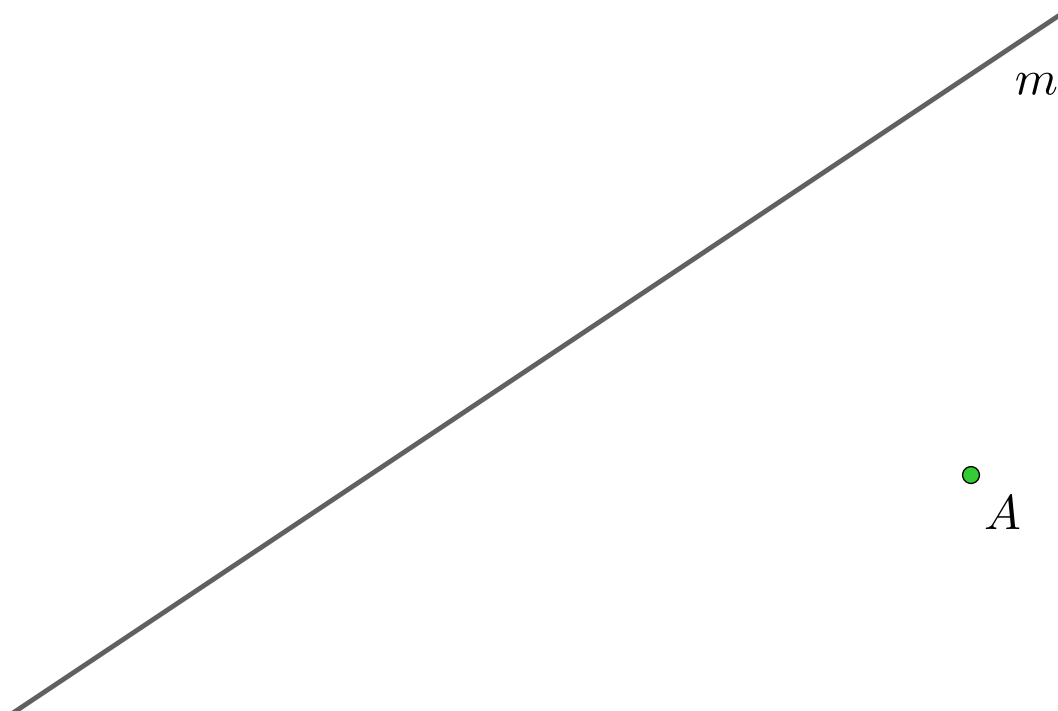
Przeczytaj

Odległość punktu A od prostej m będziemy oznaczać $d(A, m)$.

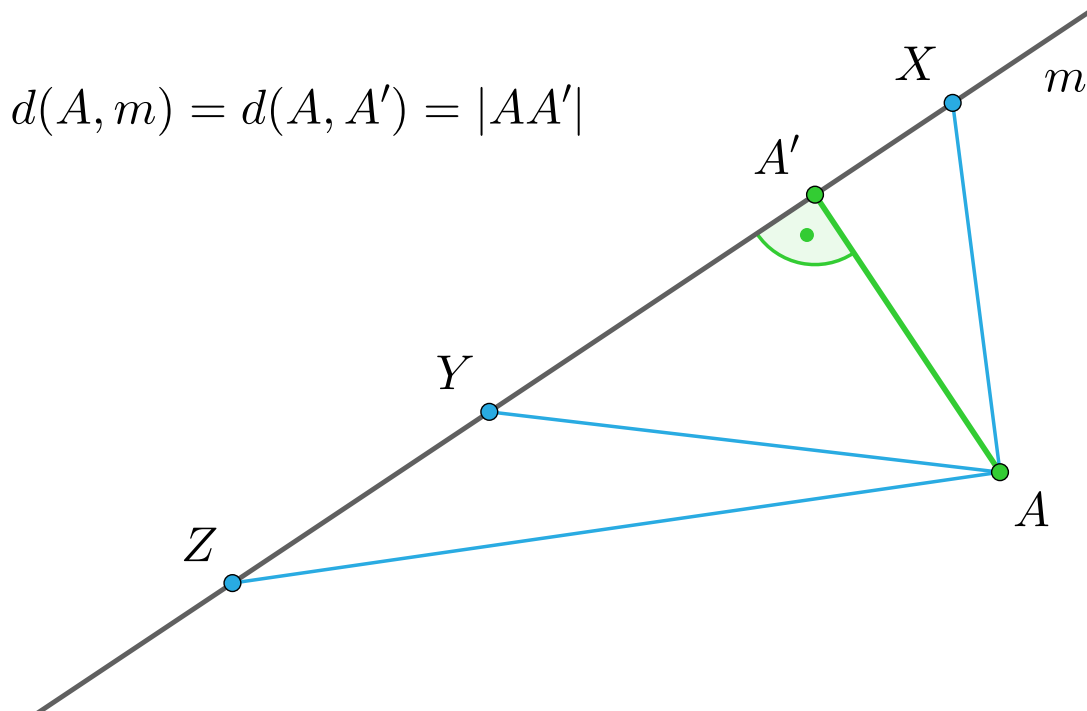

Jeżeli punkt A należy do prostej m , to jego odległość od tej prostej jest równa 0, czyli $A \in m \Leftrightarrow d(A, m) = 0$.

Jeżeli punkt A nie należy do prostej m , to odległość A od m jest równa długości najkrótszego spośród odcinków łączących punkt A z punktami prostej m .

Zauważmy, że ten najkrótszy odcinek jest do prostej m prostopadły.

Powyższa definicja obowiązuje również w przypadku płaszczyzny z układem współrzędnych.

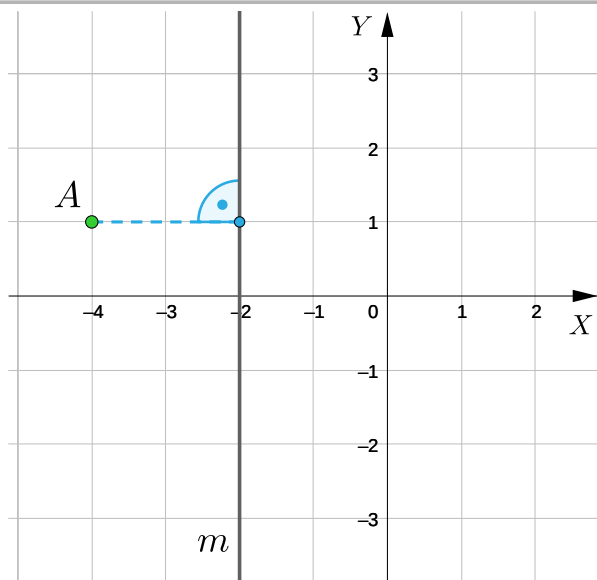
Przykład 1

Określmy odległości punktów od prostych w kilku przypadkach:

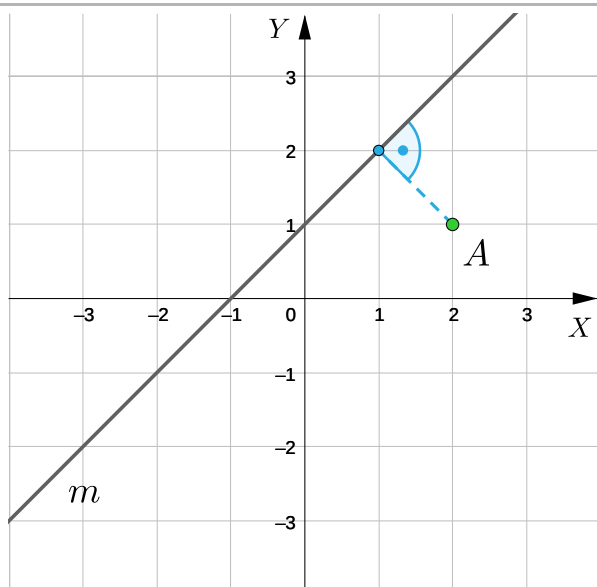
Ilustracja punktu A i prostej m	Odległość punktu A od prostej m
	$d(A, m) = 3$

Ilustracja punktu A i prostej m

Odległość punktu A od prostej m

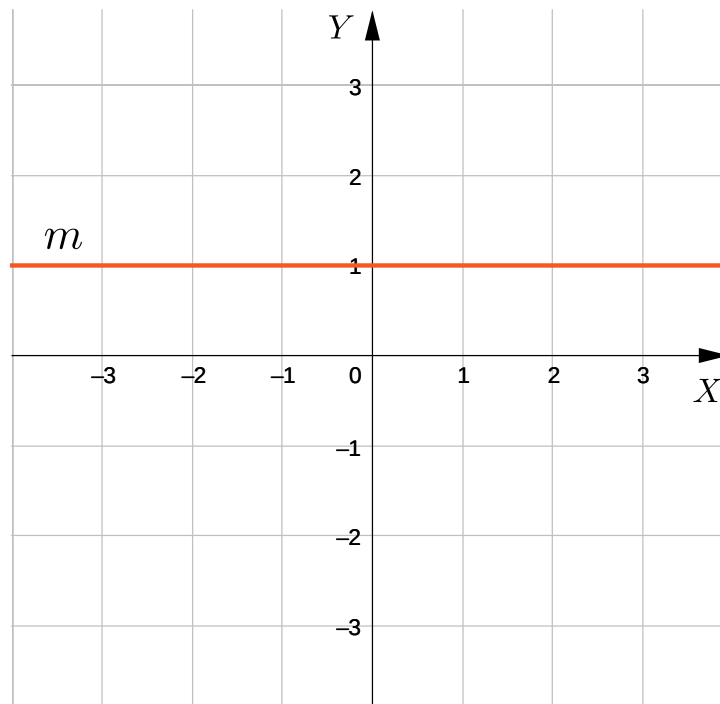
$$d(A, m) = 2$$

$$d(A, m) = \sqrt{2}$$

Przykład 2

Dana jest prosta m . Wyznaczmy zbiór wszystkich punktów odległych od prostej m o dwie jednostki.

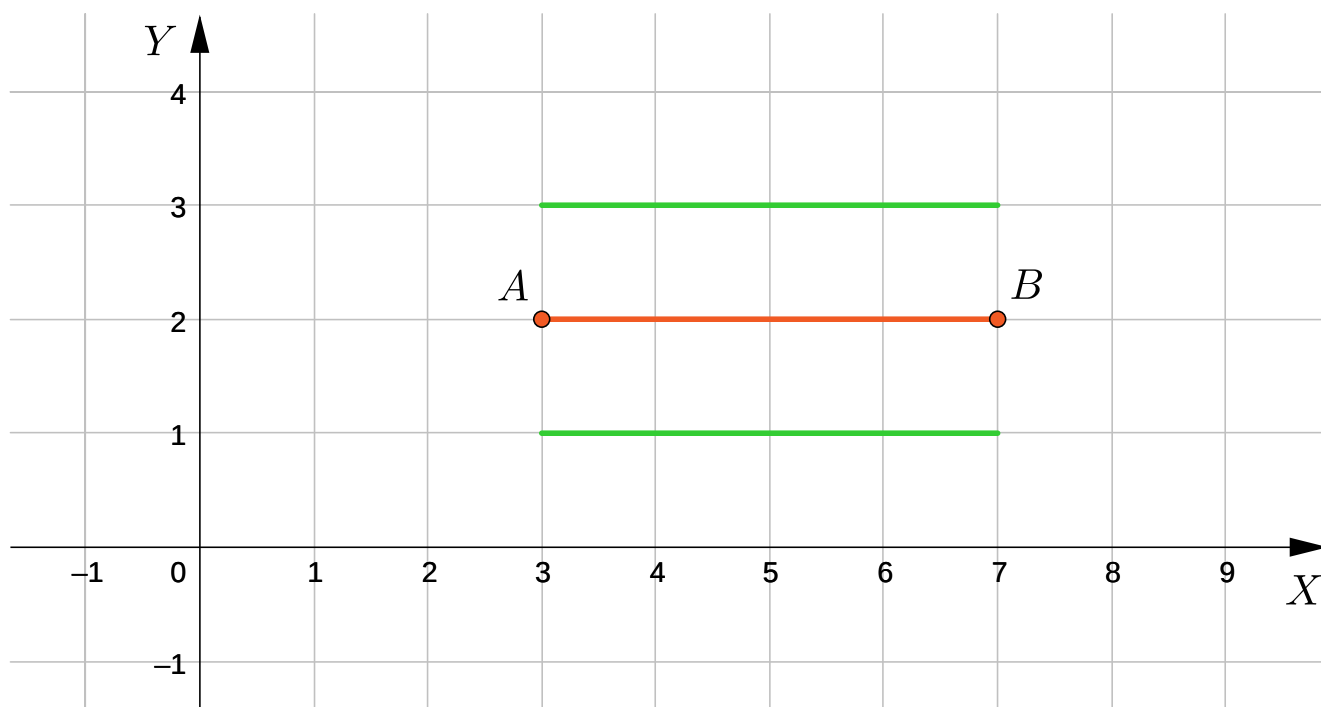

Prosta m

Przykład 3

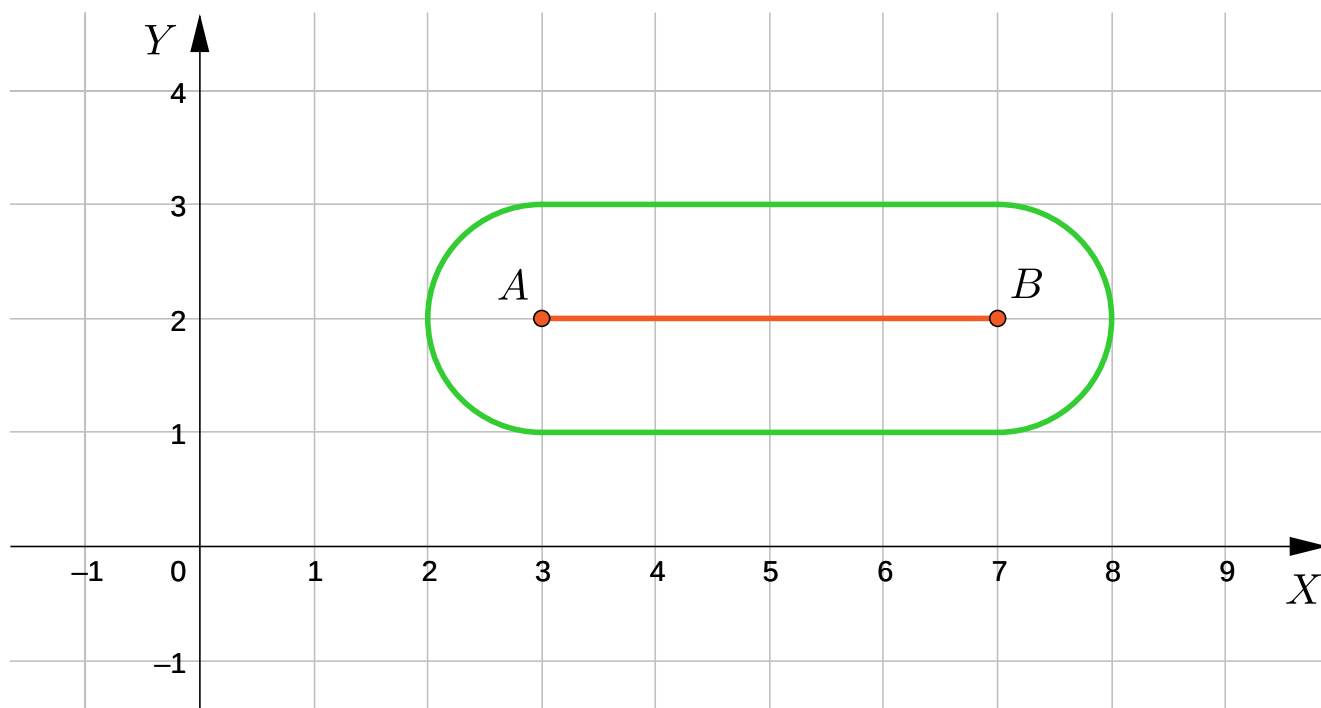
Wyznamy zbiór wszystkich punktów odległych od odcinka AB o jedną jednostkę.

Wiemy już, że wszystkie punkty odległe od prostej AB o jedną jednostkę tworzą dwie proste równoległe do prostej AB leżące po obu stronach prostej AB .

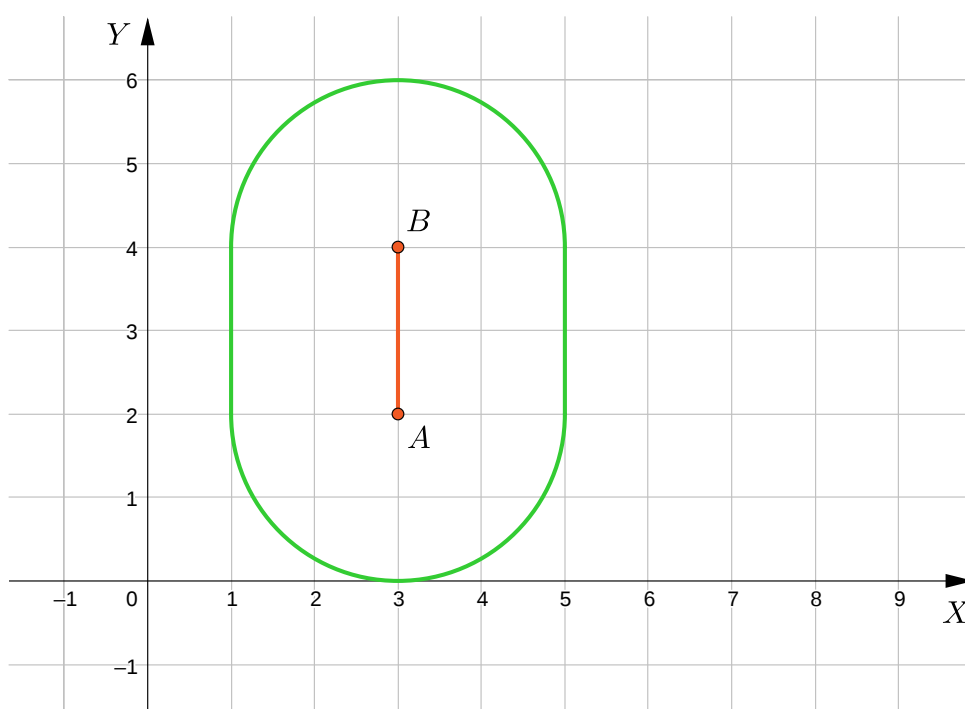
Z kolei zbiór wszystkich punktów odległych o jedną jednostkę od punktu A to okrąg o środku w punkcie A i promieniu 1. Analogicznie zbiór wszystkich punktów odległych

o 1 od punktu B to okrąg o środku w punkcie B i promieniu 1. Ponieważ nie rozważamy całej prostej, a jedynie odcinek AB , proste równoległe do prostej AB również ograniczymy do odcinków, zaś okręgi o środkach w punktach A i B do półokręgów otrzymując poniższy kształt.

Przykład 4

Analogicznie możemy wyznaczyć zbiór punktów odległych od odcinka AB o dwie jednostki: jest sumą odcinków równoległych do odcinka AB odległych od niego o dwie jednostki oraz półokręgów o środkach w punktach A i B i promieniach równych 2.

Przykład 5

Znany jest wzór

$$P_{\Delta ABC} = \frac{1}{2} \cdot |(x_B - x_A)(y_C - y_A) - (y_B - y_A)(x_C - x_A)|$$

na pole trójkąta o wierzchołkach $A = (x_A, y_A)$, $B = (x_B, y_B)$, $C = (x_C, y_C)$.

Wyznamy odległość punktu $A = (3, 2)$ od prostej przechodzącej przez punkty $B = (-2, 1)$ i $C = (1, -4)$.

Zauważmy, że szukana odległość jest równa wysokości h_A trójkąta ABC poprowadzonej z wierzchołka A . Z przytoczonego powyżej wzoru możemy obliczyć pole trójkąta ABC :

$$P_{\Delta ABC} = \frac{1}{2} \cdot |(-2 - 3)(-4 - 2) - (1 - 2)(1 - 3)| = 14$$

Pole trójkąta można również wyznaczyć jako połowa iloczynu długości podstawy i wysokości. Poszukujemy wysokości, ale długość podstawy możemy obliczyć ze wzoru na odległość dwóch punktów:

$$|BC| = \sqrt{(-2 - 1)^2 + (1 - (-4))^2} = \sqrt{9 + 25} = \sqrt{34}$$

Wynika stąd równanie:

$$\frac{1}{2} \cdot |BC| \cdot h_A = 14$$

czyli:

$$\frac{1}{2} \cdot \sqrt{34} \cdot h_A = 14$$

$$h_A = \frac{28}{\sqrt{34}} = \frac{28\sqrt{34}}{34} = \frac{14\sqrt{34}}{17}$$

Zatem odległość punktu A od prostej BC jest równa $\frac{14\sqrt{34}}{17}$.

Ważne!

Zbiór wszystkich punktów spełniających dany warunek jest nazywany **miejszem geometrycznym** lub locus. Na przykład okrąg to zbiór punktów leżących w tej samej odległości od danego punktu; zbiór punktów równoodległych od punktów A i B to symetralna odcinka AB .

Słownik

odległość punktu od prostej

długość najkrótszego spośród odcinków łączących punkt A z punktami prostej m ;
odcinek ten jest prostopadły do danej prostej

miejsce geometryczne

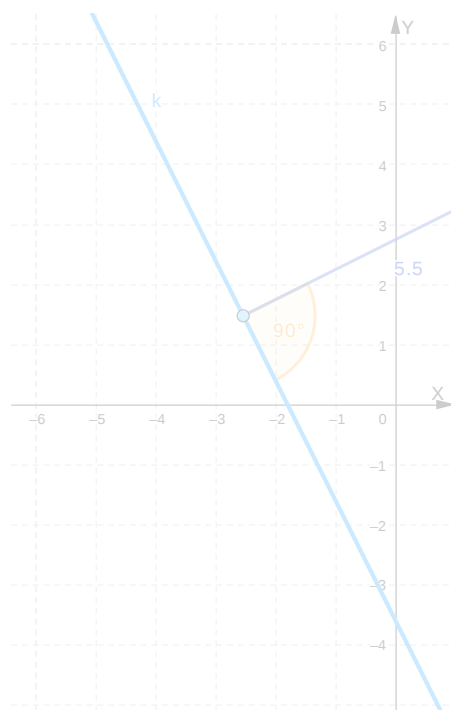
zbiór wszystkich punktów spełniający dany warunek

Aplet

Polecenie 1

Zmieniaj wartości współczynników równania prostej k opisanej równaniem $ax + by + c = 0$. Zaobserwuj jak zmienia się położenie punktu A oraz jego odległość od prostej k .

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DbSVTDbQC>

Polecenie 2

Wykorzystaj aplet. Ustaw wartości współczynników a , b , c aby otrzymać prostą o podanym równaniu. Odczytaj odległość punktu A od prostej k .

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

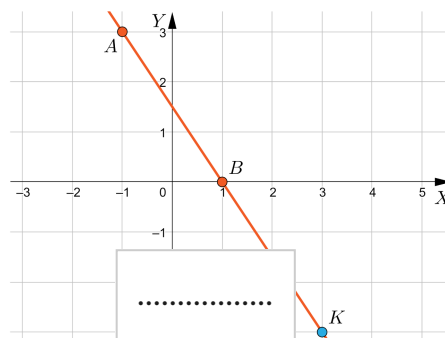
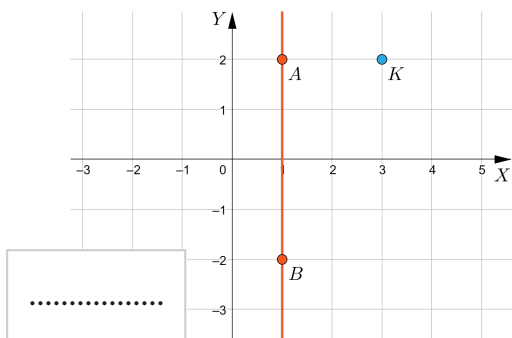
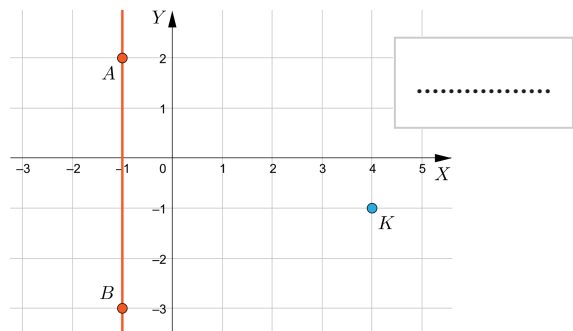
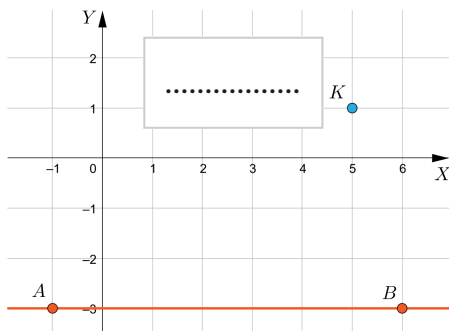
Wyznacz odległość punktu K od prostej AB .

Na ilustracjach przedstawiono położenie punktów K , A i B .

Przecignij w odpowiednie miejsca poprawne odległości punktów K od prostych AB .

0, 5, 2, 4

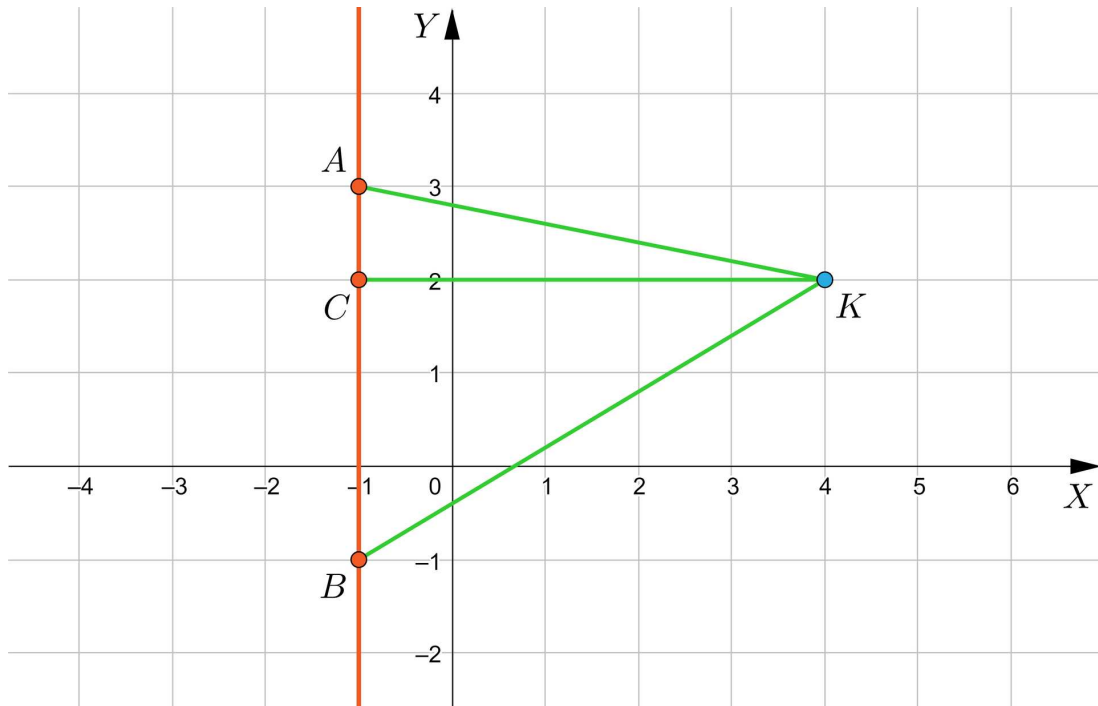

Ćwiczenie 2

Wybierz odcinek, którego długość jest równa odległości punktu K od prostej. Wskaż poprawną odpowiedź.

a)

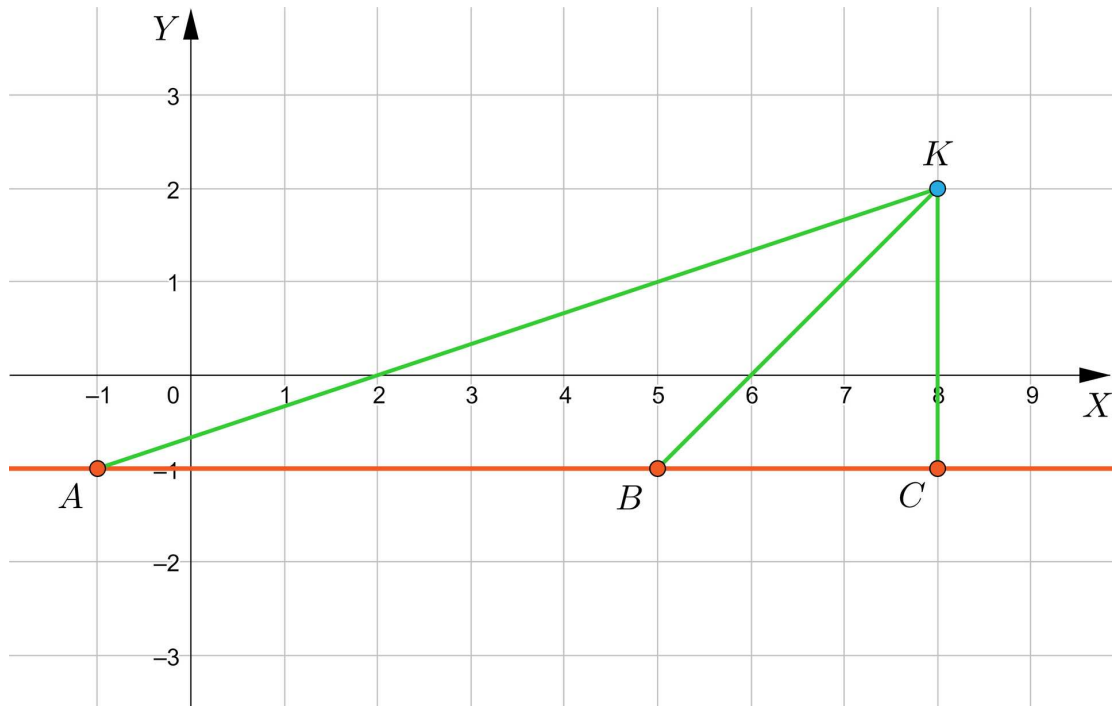
Odcinek, którego długość jest równa odległości punktu K od prostej AB to:

CK

BK

AK

b)

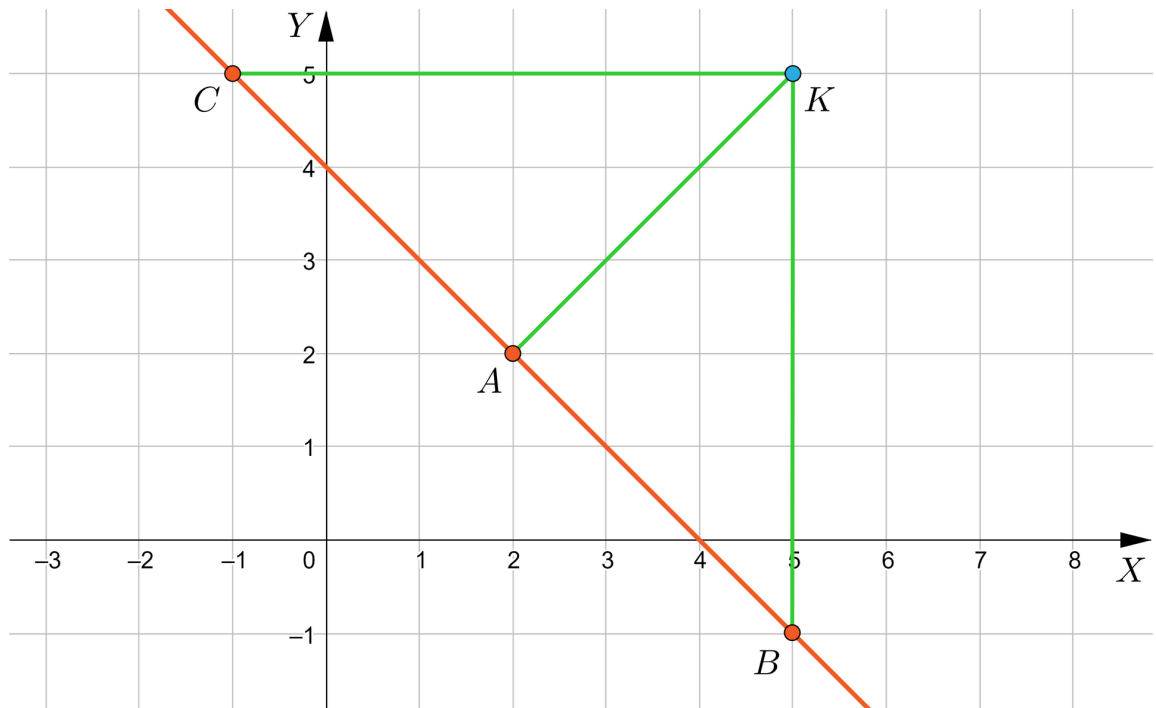
Odcinek, którego długość jest równa odległości punktu K od prostej AC to:

CK

AK

BK

c)

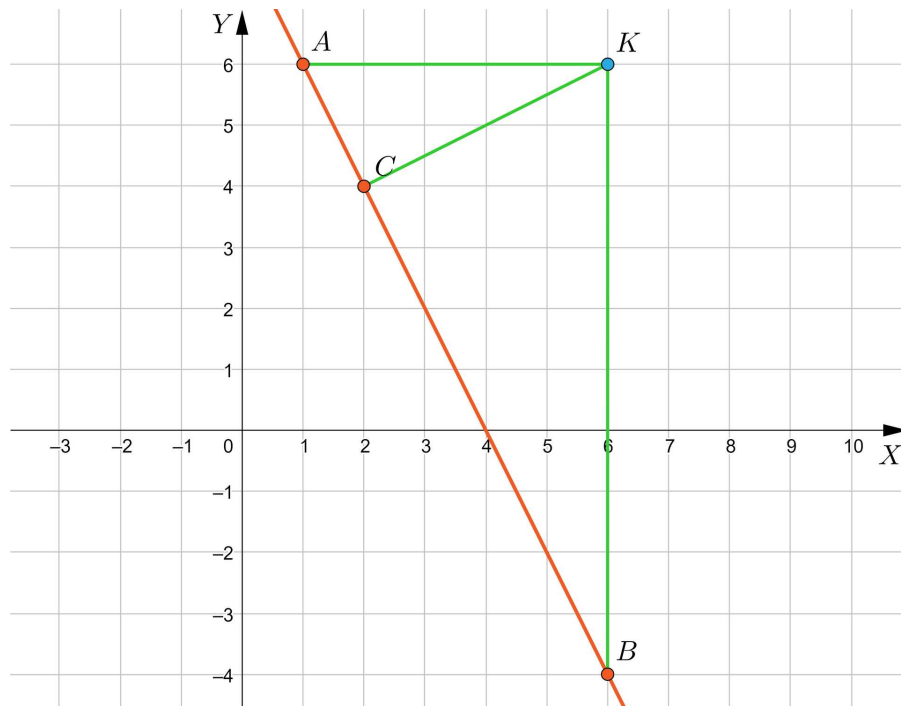
Odcinek, którego długość jest równa odległości punktu K od prostej AB to:

CK

AK

BK

d)

Odcinek, którego długość jest równa odległości punktu K od prostej AB to:

- AK
- BK
- CK

Ćwiczenie 3

Ćwiczenie 4

Dany jest trójkąt o wierzchołkach $A = (-2, 6)$, $B = (3, 1)$, $C = (0, -5)$. Oblicz odległości wierzchołków tego trójkąta od prostych zawierających przeciwległe do nich boki.

Ćwiczenie 5

Rozwiąż test. W odpowiednie miejsca przeciągnij poprawne odpowiedzi.

Odległość punktu o współrzędnych $(2, 3)$ od prostej o równaniu $y = -1$ jest równa

Odległość punktu o współrzędnych $(2, 3)$ od prostej o równaniu $x = -1$ jest równa

Odległość punktu o współrzędnych $(-3, -3)$ od prostej o równaniu $y = x$ jest równa

Odległość punktu o współrzędnych $(1, 2)$ od prostej o równaniu $y = x$ jest równa

2 0 5 3 4 4 $\sqrt{3}$ 0 3 6 $\frac{\sqrt{3}}{3}$ 1 $\frac{\sqrt{2}}{2}$ $\sqrt{2}$

Ćwiczenie 6

Ćwiczenie 7

Ćwiczenie 8

Dla nauczyciela

Autor: Marzena Kwaśniewska

Przedmiot: Matematyka

Temat: Pojęcie odległości punktu od prostej

Grupa docelowa:

III etap edukacyjny, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

IX. Geometria analityczna na płaszczyźnie kartezjańskiej.

Zakres podstawowy. Uczeń:

5) oblicza odległość punktu od prostej;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii
- kompetencje cyfrowe
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się

Cele operacyjne:

Uczeń:

- wyznacza odległość punktu od prostej na płaszczyźnie euklidesowej,
- wyznacza odległość punktu od prostej w prostokątnym układzie współrzędnych,
- stosuje poznane kryteria do rozwiązywania zadań dotyczących geometrii analitycznej.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- odwrócona klasa;
- dyskusja;
- metoda kota i myszy.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Nauczyciel prosi uczniów o zapoznanie się z treściami zapisanymi w sekcji „Przeczytaj”.

Faza wstępna:

1. Nauczyciel zadaje uczniom pytanie dotyczące ich aktualnego stanu wiedzy w zakresie poruszanej tematyki. Prosi wybranego ucznia lub uczennicę o zapisywanie propozycji.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie indywidualnie analizują treść polecenia numer 1 „Zmieniaj wartości współczynników równania prostej k opisanej równaniem $ax + by + c = 0$. Zaobserwuj jak zmienia się położenie punktu A oraz jego odległość od prostej k . Mając podane równanie prostej oraz współrzędne punktu, podaj odległość między prostą a punktem.” oraz materiał z sekcji „Aplet”. Nauczyciel wyjaśnia ewentualne wątpliwości, które pojawiły się po zapoznaniu się z materiałem.
2. Prowadzący zapowiada uczniom, że w kolejnym kroku będą rozwiązywać ćwiczenia numer 1 i 2. Każdy z uczniów robi to samodzielnie. Po ustalonym czasie wybrani uczniowie przedstawiają odpowiedzi, a reszta klasy wspólnie ustosunkowuje się do nich. Nauczyciel w razie potrzeby koryguje odpowiedzi, dopowiada istotne informacje, udziela uczniom informacji zwrotnej.
3. Kolejne ćwiczenia (numer 3, 4 i 5) uczniowie wykonują w parach. Następnie konsultują swoje rozwiązania z inną parą uczniów i ustalają jedną wersję odpowiedzi.
4. Uczniowie indywidualnie wykonują ćwiczenia nr 6-8, ale następnie konsultują swoje rozwiązania z innym uczniem i zapisują na kartce problemy, które mieli podczas ich wykonywania.

Faza podsumowująca:

1. Omówienie ewentualnych problemów z rozwiązaniem ćwiczeń z sekcji „Sprawdź się”.
2. Wybrany uczeń podsumowuje zajęcia, zwracając uwagę na nabyte umiejętności, odnosząc się do wyświetlonych na tablicy interaktywnej celów z sekcji „Wprowadzenie”.

Praca domowa:

1. Uczniowie opracowują FAQ (minimum 3 pytania i odpowiedzi prezentujące przykład i rozwiązanie) do tematu lekcji („Pojęcie odległości punktu od prostej”).

Materiały pomocnicze:

- [Odległość punktu od prostej w układzie współrzędnych](#)

Wskazówki metodyczne:

- Medium w sekcji „Aplet” można wykorzystać na lekcji jako podsumowanie i utrwalenie wiedzy w temacie „Pojęcie odległości punktu od prostej”.